

Al zal men allicht in de lente geen „officiële” paddestoelenexcursies gaan organiseren, toch valt er op het gebied van de mycologie buiten de herfst, de paddestoelentijd, nog wel het een en ander te beleven. Een bepaalde zwam eist om te kunnen fructificeren een bodemtemperatuur en een bodemvochtigheid die niet te laag mogen zijn. Voor de meeste zwammen wordt aan deze voorwaarden in de herfst voldaan, merkwaardigerwijs is er echter ook een aantal paddestoelen waarvoor het voorjaar optimum-groeivoorwaarden biedt. Op open, zonnige plaatsen zal men in het algemeen de meeste kans hebben voorjaarspaddestoelen te vinden. Vermoedelijk zullen deze zwammen een kortere ontwikkelingstijd nodig hebben dan de herfstpaddestoelen, toch ziet men in een „warme” lente ook reeds een aantal soorten opdagen die hun grote bloei echter in de herfst hebben. Als voorbeelden noem ik de hertenzwam (*Pluteus cervinus*), het bekende weidekringzwammetje (*Marasmius oreades*), de zwavelkopjes (*Hypholoma fasciculare*) welke laatste soms de gehele winter door is te vinden. Verder kan men vroeg in het jaar vaak ook al aantreffen de gladde inktzwam (*Coprinus atramentarius*), de geschubde zag ik in het voorjaar nooit. De kleine, steeds in grote groepen voorkomende grijze streepklokjes (*Psathyrella disseminata*) fructificeren vaak in twee étappes, in het voorjaar, en later, in de herfst, nog eens weer. De veel gegeten hanekam (*Cantharellus cibarius*) is soms ook al vroeg te vinden, maar meestal toch niet vroeger dan in mei. Intussen zijn dit niet wat men „echte voorjaarspaddestoelen” pleegt te noemen. Evenmin is dit het geval met veel leerachtige, houtige of geleichtige boomzwammen, die het gehele jaar door, ook in het voorjaar, zijn te vinden. Ik bedoel de verschillende soorten elfebankjes (*Coriolus versicolor* e.a.), de Fomessoorten (dennemoorder), de ruwe schelpjeszwam (*Panellus stypticus*), de Korstzwammen (*Stereum* en *Corticium*), de trilzwammen (*Tremella mesenterica*), terwijl hierbij ook genoemd moet worden het eveneens op bomen groeiende fluweelpootje (*Collybia velutipes*) dat weer een „gewone” paddestoel is.

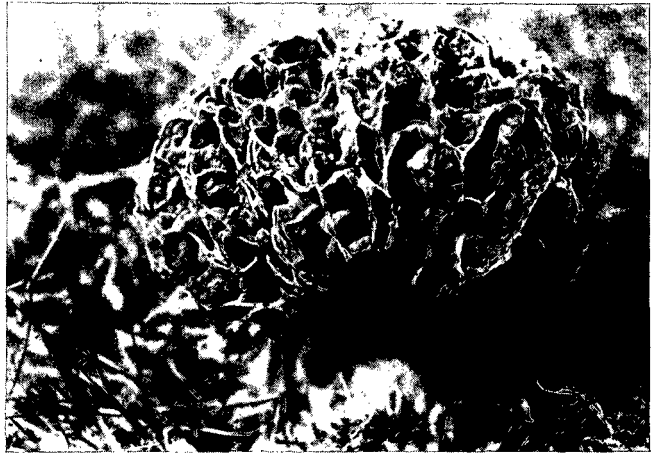
Als *echte* lentepaddestoelen moeten in de eerste plaats genoemd worden de eetbare morieljes (*Morchella esculenta*), de meest voorkomende soort, bruine sponsachtige zwammen op witte steel, vooral onder loofbomen voorkomend. Deze mooie Ascomyceet is niet zeldzaam in ons land, hoewel ik hem in het noorden nooit vond. Dit is weer wel het geval met de nauwer aan verwante maar veel grotere voorjaarshevelle of grote kluifjeszwam (*Gyromitra esculenta*) die in denebossen groeit. In april '53 vond ik ze

Morielje

Foto:

G. M. Kaan

bij honderden in de bossen bij Lhee (gem. Dwingeloo, Dr.). Hoewel ook deze zwam er verleidelijk uit ziet, schijnt hij toch niet eetbaar te zijn. Zeldzamer, in loofbossen voorkomend, is het aardige vingerhoedje (*Verpa digitaliformis*). Wanneer we nog even bij de Ascomyceten blijven, moeten enkele *bekerzwammen* worden genoemd. Enigszins gelijkend op de grote bruine bekerzwam (*Peziza badia*), die in de herfst voorkomt, is de vroege bekerzwam (*Peziza vesiculosa*), van binnen bruin, van buiten wittig bestoven. Men kan hem vinden op allerlei afval, stropakken e.d. Een veel zeldzamer bekerzwammetje is de lang gesteelde anemonenbekerzwam (*Sclerotinia tuberosa*) die op wortelstokken van bosanemonen parasiteert. Sommigen zeggen dat waar anemonen groeien, men ook deze bekertjes kan vinden, maar dit lijkt me overdreven. Het is trouwens een hele toer ze tussen de vaak hoog opgeschoten anemonen te vinden. Ik heb de anemonenzwam in het noorden van Drente, waar de bosanemoon massaal voorkomt, maar hoogst zelden kunnen aantreffen. Een prachtige bekerzwam is verder de geplooid, bruine aderbekerzwam (*Peziza, Discina venosa*) die ik al vele jaren in het voorjaar in het pinetum van de Harense hortus „de Wolf” vond, maar ook deze is zeldzaam, evenals de op kalkhoudende bodem groeiende *Paxina acetabulum* met meestal forse, dik geplooid steel, de plooiden van de steel lopen door aan de onderzijde van de hoed. In mei 1951 vond ik hem in groot aantal bij Winterswijk.

En ten slotte is er nog een aantal voorjaars*plaatjeszwammen* waar men echter ook niet alle dagen tegen aan loopt. In boomgaarden, onder meidoornheggen kan men soms de rosesporige voorjaars*satijnzwam* (*Entoloma clypeatum*) vinden. Deze bruingrijze zwam schijnt sterk gebonden te zijn aan Rosaceae. Zoals men weet groeien veel paddestoelen alleen in symbiose met hogere planten (bomen). Dan de witte of grijsachtige voorjaars-*ridderzwam* (*Tricholoma georgii* = *gambosum*) die vrij sterk naar meel ruikt en erg smakelijk schijnt te zijn. En ten slotte wil ik U nog attent maken op een paar merkwaardige zwammetjes die ik zelf nooit vond, doch waarvan ik de gegevens ontleen aan een artikel van de heer Huijsman in „Coolia”, het contactblad van de Nederlandse Mycologische Vereniging, jrg. 2, 1955. Het zijn een paar kleine *Collybia*'s, de sparrekegel*collybia*

(*C. esculenta*) die, zoals de naam aanduidt, op sparrekegels groeit. Vaak groeien ze schijnbaar op de grond, maar wanneer men de „wortel” vervolgt, blijkt deze steeds bevestigd te zijn aan een in de grond verborgen sparrekegel. Op dennekegels groeit de dennekegelcollybia (*C. stephanocystis*). Eveneens komt in het voorjaar voor een andere dennekegelcollybia, *C. tenacella*, die volgens Cool en van der Lek vrij algemeen is, doch die Huijsman nog nooit in Nederland vond, en ten slotte is er nog een vierde kegelcollybia, *C. conigena* (= *myosura*) die echter in de herfst voorkomt. Lijkt het uit het gezegde over *C. tenacella* al aannemelijk dat een verschillende naamgeving in het spel is, de — voor de mycologie typische — verwarringwekkende nomenclatuur wordt nog duidelijker wanneer ik U zeg dat de bekende Deense mycoloog J. Lange *C. conigena* synoniem verklaart met *C. tenacella* en verder zegt dat *C. esculenta* nauwelijks verschilt van *C. tenacella*. Maar op deze nomenclatuurkwesties wil ik niet verder ingaan. Ze zouden U misschien maar de moed benemen paddestoelen te gaan zoeken en te determineren, en dit was allerm minst mijn bedoeling!

Dr. S. J. van Ooststroom

Omgang met herbariumplanten II

In mijn vorig artikeltje schreef ik over het onderzoek van herbarium-materiaal. Ik zou nu nog graag een paar aanwijzingen geven over het drogen der planten. Het is van veel belang dat dit zo zorgvuldig mogelijk geschiedt. Niet dat slecht gedroogde planten volkomen waardeloos zijn, maar het oog wil ook wat en een keurig geprepareerde en opgeplakte collectie is toch een prettiger bezit dan een hoeveelheid vellen papier met hooi. Verzamel dus uw planten volledig (maar pas op, roei geen zeldzaamheden uit), droog ze snel onder druk in een plantenpers en plak ze zorgvuldig op, met strookjes gegomd papier (niet met plastic-band). Dat drogen behoeft helemaal niet te gebeuren tussen kostbaar vloei- of filtreerpapier, maar kan geschieden tussen gewone kranten. Vervang de natte kranten dagelijks door droge; de planten houden dan goed kleur en maken een betere indruk dan de bruine, half vergane, te langzaam gedroogde exemplaren, die men dikwijls aantreft en waardoor men een herbarium vaak een weinig aanlokkelijk bezit vindt. Van belang is het ook de planten goed te etiketteren. Noteer steeds nauwkeurig vindplaats, standplaats, datum en naam van de verzamelaar. Deze gegevens zijn welhaast belangrijker dan de naam; raken ze weg, dan zijn ze vaak niet meer te reconstrueren; de naam van de plant echter kan men door opnieuw determineren wel weer te weten komen.

Verzorgt men op deze wijze zijn collectie, dan behoudt deze haar waarde, ja, is zelfs voor de botanische wetenschap van belang. Vaak gebeurt het,

Foto hiernaast :

Exemplaren van het zinkviooltje, *Viola calaminaria* Lej. uit Nieuw-Moresnet (België), in het Rijksherbarium.